

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO IR SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIO SAUGUMO PAGRINDŲ ĮSTATYMO
NR. VIII-49 PRIEDĖLIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS SISTEMOS
ORGANIZAVIMO IR KARO TARNYBOS ĮSTATYMO NR. VIII-723 18 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS NEPAPRASTOSIOS PADĖTIES ĮSTATYMO NR. IX-938 2, 3,
13, 14, 15, 16, 20, 21, 24 IR 31 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS REZERVO ĮSTATYMO NR. VIII-1908 2, 4 IR 13
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS BIUDŽETO SANDAROS ĮSTATYMO NR. I-430 15
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(TOLIAU KARTU – PROJEKTAI)
(TAP-19-397; TAIS NR. 19-1662(3))**

2019-03-25 Nr. NV-838

Vilnius

Projektų rengėjas. Krašto apsaugos ministerija.

Projektų tikslas. Papildyti dabartinį krizių valdymo modelį nacionalinio saugumo elementais, taip sukuriant integruotą tarpinstitucinį mišrių (hibridinių) grėsmių užkardymo ir krizių valdymo mechanizmą, kuris leistų laiku identifikuoti ir užkardyti grėsmes ir efektyviai veikti krizės atveju.

Dabartinė situacija.

- Šiuo metu teisinė bazė, reglamentuojanti krizių valdymą, nėra pritaikyta identifikuoti ir vertinti hibridines grėsmes, užtikrinti jų prevenciją, taip pat valdyti ir šalinti hibridinio pobūdžio sukeltos krizės padarinius.
- Pagal galiojančią reguliavimą valstybės institucijų kompetencijos gali būti sutelktos krizei jau kilus, nenumatyta koordinuota institucijų sąveika, siekiant laiku identifikuoti ir užkardyti grėsmes.
- Nėra aiškaus krizės valdymo mechanizmo hibridinės atakos metu – kuomet vienu metu prieš valstybę būtų vykdoma ne viena, bet kompleksinė priešiškų veiksmų grandinė.
- Galiojančiuose įstatymuose nėra apibrėžta krizės sąvoka.
- Nacionalinio saugumo pagrindų įstatyme yra įtvirtintas neveikiantis Krizių valdymo komitetas, o ne šiuo metu veikianti Vyriausybės nutarimu sukurta Nacionalinio saugumo komisija.
- Nėra įstatymų lygmeniu įtvirtinta ir iš Vyriausybės kanceliarijos ir kitų institucijų ir įstaigų atstovų sudaryta Jungtinė grėsmių prevencijos ir krizių valdymo grupė.
- Nėra įsteigto strateginių tyrimų ir analizės centro („minčių kalvės“), kuris analizuotų išorės aplinkos pokyčius bei jų įtaką užsienio, saugumo ir gynybos politikai.

Projektų esmė. Siūloma:

- įstatymų lygmeniu įtvirtinti grėsmių nacionaliniam saugumui užkardymo ir krizių valdymą koordinuojančią instituciją Vyriausybės lygmeniu – Nacionalinio saugumo komisiją, kuri

turėtų įgaliojimus atlikti veiksmingą *pilno* krizių valdymo ciklo (grėsmių identifikavimas ir vertinimas–krizių prevencija–krizių valdymas–krizės padarinių šalinimas) koordinavimą;

- nustatyti teisinį pagrindą suformuoti Jungtinę grėsmių prevencijos ir krizių valdymo grupę (sudarytą iš Vyriausybės kanceliarijos, ministerijų, kitų institucijų ir įstaigų atstovų), kuri kartu su Vyriausybės kanceliarija koordinuotų krizių prevenciją ir pasirengimą valdyti krizes, o krizės atveju teiktų paramą Vyriausybės paskirtai už krizės valdymą atsakingai institucijai;
- įstatymų lygmeniu įtvirtinti, kad krizių prevencija vykdoma vadovaujantis Vyriausybės nustatyta grėsmių nacionaliniam saugumui nustatymo, vertinimo ir perspėjimo apie grėsmes tvarka, tokiu būdu užtikrinant visų valstybės institucijų ir įstaigų įsitraukimą, koordinuotą informacijos rinkimą, keitimąsi informacija, jos vertinimą bei sprendimų priėmėjų perspėjimą apie grėsmes;
- įtvirtinti krizės sąvoką ir ją apibrėžti kaip išorės arba vidaus įvykių ar procesų nulemtą situaciją, kuri kelia grėsmę gyvybiniam ar svarbiausiems Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesams, kaip jie suprantami Nacionalinio saugumo strategijoje;
- numatyti, kad dėl krizės gali būti įvesta nepaprastoji padėtis, būtų numatyta galimybė krizės atveju panaudoti valstybės rezervo lėšas ir materialinių išteklių atsargas bei Vyriausybės rezervą;
- atsisakyti nuostatos, kad Vyriausybė tvirtina krizių valdymo strategiją, nes tikslinga rengti platesnį klausimų spektrą, įskaitant krizių užkardymo ir apsaugos nuo hibridinių grėsmių klausimus, apimančią strateginį dokumentą;
- įstatymų lygmeniu įtvirtinti galimybę iš dalies valstybės biudžeto lėšomis finansuoti strateginių tyrimų ir analizės centrą – viešąją įstaigą, kuri analizuotų išorės aplinkos pokyčius bei jų įtaką užsienio, saugumo ir gynybos politikai, teiktų pasiūlymus nacionalinį saugumą užtikrinančioms institucijoms dėl regioninių ir transatlantinį saugumą stiprinančių priemonių, viešai skelbtų savo vertinimus užsienio, saugumo ir gynybos klausimais;

Projektų įgyvendinimui – strateginių tyrimų ir analizės centro finansavimui rengėjų vertinimu kasmet reikės skirti 300 tūks. Eur pradedant 2020 m. iš Vyriausybės kanceliarijai skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

Derinimas. Projektai suderinti su Teisingumo ministerija, Finansų ministerija ir Vidaus reikalų ministerija. Krašto apsaugos ministerija sutinka su Vidaus reikalų ministerijos nuomone, kad galiojantis Nepaprastosios padėties reglamentavimas tobulintinas, tačiau pažymi, kad Nepaprastosios padėties įstatymo pakeitimo projektas yra lydintysis teisės aktas, o teikiamos pastabos nesusijusios su Projektų tikslais.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė keletą pastabų.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektai įgyvendina Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 5.4.4 darbo „Integruotos krizių valdymo ir hibridinių grėsmių užkardymo sistemos sukūrimas“ nuostatas.

Dalykinio vertinimo išvada.

- Atkreiptinas dėmesys, kad aiškinamajame rašte nurodoma, kad Projektų įgyvendinimui – strateginių tyrimų ir analizės centro finansavimui kasmet reikės skirti 300 tūks. Eur. pradedant 2020 m. iš Vyriausybės kanceliarijai skirtų valstybės biudžeto lėšų. Siūlytume

patikslinti aiškinamąjį raštą, kad būtų aišku, kad šios lėšos nėra suplanuotos, o pritarus Projektams turėtų būti skiriamos papildomai, o taip pat papildyti aiškinamąjį raštą informacija pagrindžiančia lėšų poreikį, kam ir kaip šios lėšos būtų naudojamos.

- Netikslinga Nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo projekte nustatyti, kad krizių prevenciją ir pasirengimą jas valdyti, krizių prevencijos bei jų valdymo planų ir priemonių rengimą koordinuoja Vyriausybės kanceliarijos padalinys atsakingas už grėsmių prevenciją. Atsakinga turėtų būti Vyriausybės kanceliarija, o kanceliarijos padalinių darbas – vidinio reglamentavimo objektas. Vyriausybės kanceliarijos padalinys atsakingas už grėsmių prevenciją yra struktūrinis kanceliarijos padalinys, o įstatymo projekte nenustatomos atskiros šio padalinio kompetencijos ar įgaliojimai.

Siūlome Projektus svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Viešojo valdymo ir socialinės politikos grupės patarėjas

Valdas Kiveris